

Anne Karnında Gelişim (Gebelik) ve Doğum

Güldalı AYBAŞ¹
Cansu YATMAZ²

GİRİŞ

Annenin gebeliğe sağlıklı başlaması, gebelik dönemini sağlıklı geçirmesi hem kendisinin hem de doğacak bebeğinin sağlığını yakından ilgilendirecektir. Yaklaşık nüfusun yarısını kadınlar, %27'sini çocukların oluşturduğu göz önüne alındığında, anne ve çocuk sağlığının geliştirilmesi sağlıklı bir toplumun geleceği için önemli bir yatırımdır. Toplumun sağlıklı bireylerden oluşması, gelecekte sağlam nesillerin devamını sağlayacaktır. Bu amaçla, bu bölümde fetal gelişim ve gebelik fizyolojisi, gebelik dönemleri, gebe bakımı ve izlemi, doğum ve doğum şekillerinin anne ve fetüsün sağlığı üzerine etkileri ele alınarak literatüre katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

GEBELİK ÖNCESİ SÜREÇ VE GEBELİĞE HAZIRLIK

Bugüne kadar deneyimlerimiz ve yapılan çalışmalar bize hamilelik dönemini, anne ve fetüsün sağlıklı geçirmesi için gebelik öncesi (Prekonsepsiyonel) bakıma üç ay önce başlanması gerektiğini göstermektedir. Eşler, çocuk sahibi olmaya karar verdikleri zaman gebeliğe sağlıklı başlamak için genel sağlık kontrolü yaptırmalıdır. Gebelik öncesi anne ve çocuk için riskler tespit edilmeli, risklerin önlenmesi için danışmanlık alınarak gebeliğe sağlıklı başlanmalıdır. Gebelikten

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, guldaliaybas@yahoo.com

² Arş. Gör., İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, cansuyatmaz@gmail.com

KAYNAKLAR

- Aban, M. (2006). Doğum objesi (çocuk, plasenta ve ekleri). Köker, İ., (Ed.), *Kadın hastalıkları ve doğum temel bilgileri*, 286-290. Nobel Tıp Kitabevi.
- Açar, G., Karaoğlu, N. (2018). Fetal gelişim, plasenta fizyolojisi ve patolojisi. *Türkiye Klinikleri Aile Hekimliği*. 9(1), 9-15.
- Akbayrak, T., Kaya, S. (2008). Gebelik ve egzersiz. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü Klamat Matbaası*, Ankara.
- American College of Obstetricians and Gynecologists. (2015). Prenatal development: How your baby grows during pregnancy. <https://www.wvdhhr.org/vw/homevisitation/prenatal/How-YourBabyGrowsDuringPregnancy.pdf>. Erişim tarihi: 09.03.2023.
- Asena, U. (1998). *Kadın hastalıkları ve doğum*. 4. Baskı, Nobel Tıp Kitabevleri.
- Atalay, F. (2012). *Gebelerden alınan amniyon sıvılarının karyotip analizinde normal, down sendromu ve nöral tüp defekti olduğu tespit edilen olguların amniyon sıvılarında oksidatif stres (MDA) parametrelerinin, antioksidan (SOD, CAT, GSH-Px) ve eser element (Se, Zn, Cu) düzeylerinin araştırılması* [Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Aybaş, G., Sonmaz, S. (2002). *Ben ve bebeğim*. 1. Baskı, Alfa Yayınevi.
- Bakkaloğlu, H. (2018). Erken çocukluk döneminde gelişimi etkileyen faktörler. Diken, İ. H. (Ed.), *Erken çocukluk eğitimi*, 5. Baskı, 218,232. Pegem Akademi.
- Baransel, E. S. (2021). Sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının geliştirilmesinde ve fertilitite. In VII. *INSAC International Congress on Health Sciences*.
- Bardak, N. (2019). Anne beslenmesi. Aydın, D., Aba, A (Ed.), *Anne ve çocuk sağlığı*, 1. Baskı, 147, 149-150. İstanbul Tıp Kitabevleri.
- Batman, D. (2020). *Umbilikal kord klemleme mesafesinin yenidoğanın göbek mikrobiyal kolonizasyonu ve düşme süresi üzerine etkisi: Randomize kontrollü deneysel çalışma* [Doktora Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Burton, G.J., Fowden, A. L. (2015). The placenta: a multifaceted, transient organ. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 370(1663), 20140066.
- Celep, G., Çamurdan, D, A. (2017). Gebelikte aşı uygulamaları, *Eusian Journal of Family Medicine*, vol.6, no.1,1-10.
- Coşar, F., Demirci, N. (2012). Lamaze felsefesine dayalı doğuma hazırlık eğitiminin doğum algısı ve doğuma uyum sürecine etkisi. *SDU Journal of Health Science Institute/SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(1).
- Çanga, Ş., Önder, İ. (1967). *Propedötik (kadın-doğum)*.2. Baskı, 313, 319, 324. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları.
- Dağcı, S., Yazıcı, S., Seymen, M. (2019). Ebelerin ve gebe kadınların suda doğum hakkındaki görüşleri. 2. *Uluslararası İstanbul Ebelik Günleri Konferansı*.
- Demirci, N. (2014). Erkek fertilitesi ve riskli yaşam biçimi davranışları. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 22(1), 39-45.
- Dereli, F., Kundakçı, G. A., Yıldırım, J. G., Uyanık, G., Yılmaz, M. (2021). Aile sağlığı merkezine başvuran gebelerin bağışıklama durumlarının belirlenmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(2), 77-83.
- Durmaz, A. (2019). Doğum eylemi. Aydın, D., Aba, A (Ed.), *Anne ve çocuk sağlığı*, 1. Baskı, 99, 104-105. İstanbul Tıp Kitabevleri.
- Ersanlı, Z. (1993). Gebelikte ve diyabette metabolik değişiklikler. *Perinatoloji Dergisi*, 70-74.
- Evcili, F. (2021). Anne sağlığı ve önemi. Evcili, F., Yıldız, İ (Ed.), *Anne ve çocuk sağlığı*, 1.Baskı, 15-18, 25. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Geçeli, M. (2022). *Travayda uygulanan nefes egzersizlerinin gebenin memnuniyetine ve doğum sürecine etkisi* [Yüksek Lisans Tezi, Biruni Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü].

- Gökşin, E. (1973). Gebelikte fizyolojik ve metabolik değişiklikler. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 2(1), 1-3.
- Gözükara, F., Eroğlu, K. (2011). Sezaryen doğum artışını önlemenin bir yolu: “bir kez sezaryen hep sezaryen” yaklaşımı yerine sezaryen sonrası vajinal doğum ve hemşirenin rolleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 89-100.
- Güleş, Y. G. (2019). *Özel bir hastanede doğum yapan primipar kadınların doğumu algulama ve doğum yöntemi tercihleri* [Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Güzel, Y. (2019). Fetal gelişim ve gebeliğin fizyolojisi. Aydın, D., Aba, A (Ed.), *Anne ve çocuk sağlığı*, 1. Baskı, 61-66,68. İstanbul Tıp Kitabevleri.
- Hamilton, W. J., Boyd, J. D. (1966). Trophoblast in human utero-placental arteries. *Nature*, 212, 906-908.
- Kaba, M. (2013). Gebelik ve tiroid hormonları. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 14 (3), 160-166. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kocatepetip/issue/17404/182251>
- Karaman, E. (2019). Fetal sağlığın değerlendirilmesi. Aydın, D., Aba, A (Ed.), *Anne ve çocuk sağlığı*, 1. Baskı, 74. İstanbul Tıp Kitabevleri.
- Koyuncu, K., Kan, Ö., Söylemez, F. (2016). Amnion Sıvısı Dinamikleri. *Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*, 13(2), 75-77.
- Köken, G., Yılmaz, M. (2007). Gebelik ve egzersiz. *Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst*, 17, 385-392.
- Köker, İ., Güzel, B. (2006). Gebeliğin erken dönemde tanınması. Köker, İ., (Ed.), *Kadın hastalıkları ve doğum temel bilgileri*, 177, 179, 186. Nobel Tıp Kitabevi.
- MEB (2012). Hemşirelik, Gebelik ve Fetüs Fizyolojisi. Ankara: MEB.
- MEB (2013). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Anne ve Çocuk Sağlığı II. Ankara: MEB.
- MEB (2015). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Gebelik Dönemi. Ankara: MEB.
- MEB (2016). Sağlık Hizmetleri, Doğum Öncesi Bakım. Ankara: MEB.
- Meran, P, H. E. (2018). *Doğum eylemini başlatmada doğal yöntemlerin etkisi: Hurma tüketimi ve meme ucu uyarısı* [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- OECD (2021). Health care use - Caesarean sections – OECD. 30.03.2023. Erişim adresi: <https://data.oecd.org/healthcare/caesarean-sections.htm>
- Okumuş, F. (2015). Gebelik ve doğum ile ilgili integratif sağlık yaklaşımları: hipnozla doğum, doğum ortamları: iyi klinik uygulama örnekleri. *İntegratif Tıp Dergisi Turkish Journal of Integrative Medicine*, 3(2), 60-63.
- Oral, H. B., Özsoy, H. B., Sütçü, S., Bahar, Y., Özbaşar, D. (1997). The level of maternal human chorionic gonadotropin in intrauterine growth retardation. *The Medical Bulletin of Sisli Etfal Hospital/ Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni*; 31(4), 52-56
- Özkan, H., Özer, U, B., Arı, Ö. (2021). Sezaryen ile doğuma güncel bir bakış: modern sezaryen teorisi. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 30(4), 226-235.
- Özkan, S, F. (2019). Doğum öncesi dönemde anne sağlığı. Aydın, D., Aba, A (Ed.), *Anne ve çocuk sağlığı*, 1. Baskı, 85-86, 96-97. İstanbul Tıp Kitabevleri.
- Öztürk, K, S. (2020). *Umbilikal kordonun biyomekanik özellikleri ve kordon kalınlığının perinatal sonuçlarla ilişkisi*. [Tıpta Uzmanlık. Kocaeli Üniversitesi. Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD].
- RCOG. (2012). Fertility: Assessment and treatment for people with fertility problems (update).
- Saatçi, E., Yoldaşcan, B.E., Bozdemir, N., Levent, B.A. (2006). Gebelik hijyeni. Köker, İ., (Ed.), *Kadın hastalıkları ve doğum temel bilgileri*, 209, 227,236. Nobel Tıp Kitabevi.
- Samur, G. (2012). Gebelik ve emzicilik döneminde beslenme. *Sağlık Bakanlığı Yayın*, (726).
- Sezgin, D., Kartal, Y. A. (2021). Gebelik döneminde kanıta dayalı yaklaşımların güncel rehberler doğrultusunda incelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(1), 92-107.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (1993). Ana ve çocuk sağlığında temel bilgiler doğum öncesi bakım doğum ve aile planlaması (Bölüm 2). UNICEF Türkiye.

- T.C. Sağlık Bakanlığı (2022). Gebelik ve Doğum Süreci Annelik Yolculuğu. Erişim adresi: <https://sggm.saglik.gov.tr/Eklenti/42319/0/annepdf.pdf>
- Taşkın, L. (2016). Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği. 13. Baskı, 69-75, 85-87, 105, 201. Akademisyen Tıp Kitabevi.
- Türkmen, H., Yalnız, H., Soğukpınar, N. (2015). Gebelikte paratiroid hastalıkları. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(4), 82-85.
- Uran, O, İ., Toker, E. (2015). Suda doğum. *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics*, 1(3), 87-95.
- Uzunhasanoğlu, Ö. (2019). 35 yaş altı ile 35 yaş ve üstü gebe ICSI hastalarının ilk β -hCG ve ikinci β -hCG değerleri arasındaki artış oranlarının karşılaştırılması [Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- WHO (1997). Technical Working Group, World Health Organization. Care in normal birth: a practical guide. *Birth*, 24(2), 121-123.
- WHO (2016). Recommendations on antenatal care for a positive pregnancy experience. World Heal Cataloguing-in-Publication Data.
- Williams, P.M., Fletcher, S. (2010). Health effects of prenatal radiation exposure. *Am Fam Physician*, 82(5), 488-493.
- Yakut, Y, E. (2015). *Gebelerin doğum şekline ilişkin görüş ve tercihleri* [Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Yüksel, H., Kükner, S., Çiçek, N., Uğur, M., Ergin, T., Gökmen, O. (1995). Human koryonik gonadotropinin intrauterin büyüme geriliği tanısındaki yeri. *Journal of Clinical Obstetrics & Gynecology*, 5(4), 257-263.